

Bankhemmeligheden ¹⁾

Af T. Wad.²⁾

Lige saa længe Bankvæsenet har bestaaet, har Bankerne følt det som en uafviselig Pligt at bevare Tavshed om, hvad Kunderne har betroet dem. Banker maa i Forhold til deres Kunder sikre sig et endnu mere udpræget Tillidsforhold end det, der almindeligt maa være til Stede mellem Forretningsforbindelser. Finansiering af Kunder beror i overmaade mange Tilfælde paa, at Kunderne trygt kan give alle mulige baade økonomiske og personlige Oplysninger om deres Forhold, og det kan de ikke gøre, hvis de ikke har rimelig Sikkerhed for, at disse Oplysninger ikke gaar videre. Omvendt vil Indlaanskunder ikke kunne forventes at betro Bankerne deres Penge, hvis ikke ogsaa de kunde stole paa Bankens Diskretion. I mange Lande er en saadan Diskretionspligt fastsat ved Lov, saaledes i Sverige og Norge ved nugældende Banklove, ligesaa i Schweiz, Frankrig, England, men »Bankhemmeligheden« er som sagt ingenlunde en moderne Opfindelse, allerede i ældgamle Bankvedtægter findes Bestemmelser derom, saaledes f. Eks. i St. Ambrosiusbanken i Milano 1593, i Rikets Ständers Bank i Sverige 1668.

I moderne Samfunds mere komplicerede Forhold, hvor specielt Skattevæsen og Planøkonomi har gjort alvorlige Indgreb i Borgernes økonomiske Privatliv, er der kommet mere og mere snævre Grænser for »Bankhemmeligheden«, naar denne kolliderer med Samfundsinteresser. Dette er i mange Maader en betænkelig Udvikling. Om »Bankhemmeligheden«s Betydning og Berettigelse udtaler den svenske Videnskabsmand, Professor Håkan Nial³⁾, som jeg skylder en Del af de foran givne historiske Fakta:

»Emellertid skulle banksekretessen säkerligen ej ha fortlevat med sådan seghet genom tiderna, om den endast uppburits av rent indi-

¹⁾ Foredrag holdt i Bankklubben den 2. Dec. 1947. Noget udvidet Gengivelse.

²⁾ Direktør i Haandværkerbanken i København.

³⁾ Håkan Nial: »Banksekretessen« udgivet 1946 af Svenska Bankföreningen, Side 8—9.

Bankhemmeligheden ¹⁾

Af T. Wad.²⁾

Lige saa længe Bankvæsenet har bestaaet, har Bankerne følt det som en uafviselig Pligt at bevare Tavshed om, hvad Kunderne har betroet dem. Banker maa i Forhold til deres Kunder sikre sig et endnu mere udpræget Tillidsforhold end det, der almindeligt maa være til Stede mellem Forretningsforbindelser. Finansiering af Kunder beror i overmaade mange Tilfælde paa, at Kunderne trygt kan give alle mulige baade økonomiske og personlige Oplysninger om deres Forhold, og det kan de ikke gøre, hvis de ikke har rimelig Sikkerhed for, at disse Oplysninger ikke gaar videre. Omvendt vil Indlaanskunder ikke kunne forventes at betro Bankerne deres Penge, hvis ikke ogsaa de kunde stole paa Bankens Diskretion. I mange Lande er en saadan Diskretionspligt fastsat ved Lov, saaledes i Sverige og Norge ved nugældende Banklove, ligesaa i Schweiz, Frankrig, England, men »Bankhemmeligheden« er som sagt ingenlunde en moderne Opfindelse, allerede i ældgamle Bankvedtægter findes Bestemmelser derom, saaledes f. Eks. i St. Ambrosiusbanken i Milano 1593, i Rikets Ständers Bank i Sverige 1668.

I moderne Samfunds mere komplicerede Forhold, hvor specielt Skattevæsen og Planøkonomi har gjort alvorlige Indgreb i Borgernes økonomiske Privatliv, er der kommet mere og mere snævre Grænser for »Bankhemmeligheden«, naar denne kolliderer med Samfundsinteresser. Dette er i mange Maader en betænkelig Udvikling. Om »Bankhemmeligheden«s Betydning og Berettigelse udtaler den svenske Videnskabsmand, Professor Håkan Nial³⁾, som jeg skylder en Del af de foran givne historiske Fakta:

»Emellertid skulle banksekretessen säkerligen ej ha fortlevat med sådan seghet genom tiderna, om den endast uppburits av rent indi-

¹⁾ Foredrag holdt i Bankklubben den 2. Dec. 1947. Noget udvidet Gengivelse.

²⁾ Direktør i Haandværkerbanken i København.

³⁾ Håkan Nial: »Banksekretessen« udgivet 1946 af Svenska Bankföreningen, Side 8—9.

vidualistiska intressen hos bankkunderna. Förklaringen till dess livskraft måste ligga i sekretessens betydelse för bankväsendets ändamålsenliga funktion. En oeftergivlig förutsättning för att bankerna skola kunna fylla sina viktiga uppgifter i näringslivet och samhällslivet över huvud är att de åtnjuta förtroende från sina kunder. Men ett primärt villkor för att man skall kunna hysa förtroende för en annan är att denne bevarar de hemligheter man anförtrot honom. Om våra svenska banker skulle brista i detta avseende kunde man befara att sparkapitalet i viss utsträckning skulle söka sig åt annat håll — placeras hos utländska banker eller enskilda eller tesaureras, så att bankernas välorganiserade och kontrollerade verksamhet för näringslivets kapitalförsörjning stördes. Icke minst utländska företags eller personers villighet att träda i förbindelse och samverka med svenska banker skulle kunna äventyras genom bristfällig sekretess från de senares sida. Den fientlighet mot banksekretessen som framträtt t. ex. i det nazistiska Tyskland och i andra länder, där en diktatorisk statsmakt sökt att så mycket som möjligt ställa den enskildes verksamhet och övriga förhållanden under statlig uppsikt och statlig dirigerings, är därför knappast uttryck för en klok och genomtänkt uppfattning om vad som ur näringslivets och det allmännas synpunkter är ändamålsenligast.*

Som et Kuriosum kan dog anføres, at man i Australien vel er ved at nationalisere Bankerne, men at man dog har fundet Anledning til i Loven derom at indskærpe Bankernes Hemmeligholdelsespligt. Den kendte britiske common sense trives altsaa trods Socialisering og Planøkonomi.

Naar Bankerne saa stærkt gaar ind for at hævde »Bankhemmeligheden«, er det ud fra disse nedarvede og stadig livskraftige Synspunkter. Det er lejlighedsvis blevet sagt, at Bankerne som lovlydige Institutioner snarere burde hjælpe Myndighederne end »holde med« Skattesnydere og andre Lovbrydere. Dette Argument er hen i Vejret. Bankerne har ikke mere Sympati for Kunder, der overtræder Lovene, end Sagførere har for de Lovovertrædere, som det er deres Sagførerpligt at raade og forsvare, og Lovgivningen har jo netop givet Udtryk for, hvilke Oplysningspligter der paahviler Bankerne. Indenfor Lovens og Hæderlighedens Rammer er det derfor Bankernes Pligt at hjælpe deres Kunder med Raad og Daad, bl. a. med Hemmeligholdelse. Bankerne opfatter deres Forhold til Kunderne som analogt med Sagføreren til Klienten, og de kan ikke frivilligt optræde som Angivere.

Men — som sagt — »Bankhemmeligheden« er ikke noget absolut

Begreb. Dels er der praktiske Begrænsninger, dels sætter Lovgivningen Grænser.

Hvad angaar de praktiske Forhold, saa er der for det første Spørgsmaalet: Hvorledes bevares »Bankhemmeligheden« indenfor Bankens egne Mure. Det er jo som Regel Bankens Direktion og overordnede Funktionærer, der nyder Kundernes Fortrolighed. Her er der ikke andet at stole paa end Personernes Paalidelighed og Moral og den Omstændighed, at de har Bankgerningen som Livsopgave, saa at de normalt ikke har konkurrerende Erhvervsinteresser. Iøvrigt gælder for dem samme Regulativ, som alle Banker har eller burde have for deres Funktionærer, og som fastslaar en ubetinget Diskretionspligt.

Et noget vanskeligere Forhold er det med Bestyrelsen, som baade efter Lovgivningen og efter Sagens Natur har Ret og Pligt til at sætte sig ind i alle væsentlige Forhold vedrørende Debetkundernes Soliditet og Økonomi. Men Bestyrelsesmedlemmer har jo deres Hovederhverv og Hovedinteresse udenfor Banken, og da de jo fortrinsvis vælges blandt Erhvervsdrivende af Format indenfor forskellige Brancher, kan de meget let komme i den Situation, at de kan have en udpræget Særinteresse i visse Kunders Forhold. Nogen reel Fare for Misbrug er der dog næppe, dels fordi Banker kun ved Uheld vælger andre Bestyrelsesmedlemmer end saadanne, hvis Moral og Loyalitet er sikker, dels fordi man saavidt muligt undgaar Bestyrelsesmedlemmer, der paa Forhaand er i skarp Konkurrence med større Kunder. Vanskeligheden ligger snarere deri, at den blotte Mulighed foreligger, og nogle Kunder kan derfor nære Frygt for, at Muligheden trods alt benyttes — og maaske benytter de denne Frygt som et Paaskud til at afvise Bankens Spørgsmaal. Saadanne Situationer kan stille store Krav til Direktionens Takt og Loyalitet. Man kan ikke skjule overfor Kunden, at Bestyrelsen gøres bekendt med hans Oplysninger — og endnu mindre kan man forholde Bestyrelsen disse, hvis de er væsentlige. Men man kan — og det gøres vist i alle Banker — forsikre Kunden om, at hans Oplysningsmateriale ikke kommer udenfor Bankens Kontor, altsaa ikke hjemlaanes. Denne Situation er ikke ualmindelig, særlig ikke i Provinsen, hvor Kunder og Bestyrelsesmedlemmer kommer hverandre nærmere ind paa Livet.

Et lignende Problem opstaar ogsaa for Bankens Revisorer, men er dog mindre betydningsfuldt, fordi man efterhaanden gaar mere og mere over til at benytte Fagrevisorer, der dels er saa at sige trænede i Diskretion, dels normalt ikke har kolliderende Erhvervsinteresser.

I Danmark er »Bankhemmeligheden« ikke hjemlet ved nogen Lov; den hviler paa fast Sædvane og Praksis, men det kan maaske siges, at Lovgivningen forudsætter, at »Bankhemmeligheden« eksisterer, idet Banklovens § 18 fastsætter en særlig Tavshedspligt for Bankinspektøren og hans underordnede, skønt de som Tjenestemænd er underkastet den almindelige Diskretionsbestemmelse efter Tjenestemandsløven og Straffeløven.

Af lovbestemte Indskrænkninger i »Bankhemmeligheden« indtager Banklovens Bestemmelser en særlig Plads. Banklovens § 18 bestemmer i Tilknytning til Reglerne om Bankinspektørens »jævnligge Undersøgelser af Bankernes Virkemaade og Forhold«, at der ikke herved maa »forholdes ham nogen Oplysning«. Da Bankinspektørens periodiske Undersøgelser i væsentlig Grad beskæftiger sig med Bankkundernes Soliditet, er dermed deres fortrolige Oplysninger til Banken fuldstændig udleveret til Banktilsynet. Herved er intet at gøre, da Banktilsynets Opgave paa et saa vigtigt Omraade ellers vilde være uløselig, og man maa trøste sig med, at dette Brud paa »Bankhemmeligheden« ikke sker for at bringe Kundernes Forhold frem, men alene er et Led i Statens Kontrol med Bankerne. Og dog kan Oplysningerne til Banktilsynet paa et enkelt Punkt faa direkte Betydning for Kunderne, idet nemlig Banklovens § 18 giver Bankinspektøren Adgang til, hvor en Skyldner har betydelige Forpligtelser overfor flere Pengeinstituter, at give disse Underretning derom. Denne Bestemmelse, der ikke fandtes i Bankloven af 1919, maa opfattes som et nødvendigt Supplement til Bankinspektørens Beføjelser, idet han, som — bortset fra det særlige Tilfælde i Banklovens § 16 — har Bevisbyrden i Forhandlingerne med en Banks Ledelse om Nødvendigheden af Afskrivninger paa en Kunde, ellers vilde være afskaaret fra at bruge Argumenter, som vilde kunne overbevise Banken. Desuden giver Bestemmelserne Bankerne en Støtte overfor professionelt uoprigtige Debitorer, der søger at unddrage en Bank Viden om, at de ogsaa har Krediter i andre Banker. Der er altsaa ikke af saadanne Kunder udvist nogen Tillid eller Fortrolighed, som krænkes.

Det er straks værre, naar Oplysningspligten lovhjemles, for at Myndigheder eller andre kan finde Angrebepunkter mod de enkelte Kunder. I visse Tilfælde er Oplysninger en selvfølgelig Nødvendighed, i andre kan Rimeligheden diskuteres.

Jeg skal nævne en Del af disse Tilfælde. Jeg tør ikke sige, at jeg er sikker paa, at der ikke findes andre Lovbestemmelser end dem,

jeg her kommer ind paa. Jeg har samlet dem efter min praktiske Erfaring i, hvilke Tilfælde der har foreligget.

For det første er Bankerne undergivet almindelig Vidnepligt og kan ikke paaberaabe sig de Lempelser, der efter Rpl. § 169 tilkommer bl. a. Præster, Forsvarere i Straffesager, Embedsmænd og »andre, som handler i offentligt Hverv«. Denne almindelige Vidnepligt gælder baade i kriminelle Forhold og i civile Retssager, men det maa understreges, at Banker ikke er pligtige — og derfor ikke overfor sine Kunder berettigede — til at besvare almindelige Forespørgsler fra Politiet om sigtede Personer. Det rigtigste vil være, at Banken kun giver Politiet Oplysninger, naar det sker efter Retskendelse eller under Vidneførsel. Det samme gælder med Hensyn til Politiets Beslaglæggelse af Bevismateriale mod en Sigtet, Rpl. § 745. Materiale bør kun udleveres efter Retskendelse, medmindre der foreligger saadanne særlige, presserende Omstændigheder, at Loven som Undtagelse tillader Beslaglæggelse uden Kendelse (§ 746), men Sagen skal da inden 24 Timer forelægges Retten.

Dette sunde og med almindelige Retssynspunkter stemmende Princip har dog faaet et alvorligt Stød ved den saakaldte »Værnemagerlov« (Lov Nr. 406 af 28. August 1945) §§ 13 og 14, § 15 ophæver Tavshedspligt, der er fastsat ved Lov eller Forskrift (nogle faa Undtagelser er dog tilbage), naar nogen kan meddele Politi eller Anklagemyndighed Oplysninger, som skønnes at være af Betydning for Gennemførelse af Straffesag mod en »Værnemager«. Det vil altsaa sige, at en Bankfunktionær ikke er bundet af den Tavshedspligt, der er fastsat i Bankens Regulativ; ja, han behøver ikke at afvente nogen Opfordring fra Politiet, men kan selv tage Initiativet.

I Lovens § 14 hedder det:

»Offentlige Institutioner og private Personer eller Virksomheder, der er i Besiddelse af eller paa anden Maade har faaet Raadighed over Værdier tilhørende Personer, om hvem de ved, at de er sigtet eller dømt for Overtrædelse af denne Lov, er pligtige at give Oplysning om saadanne Værdier til Politi eller Anklagemyndighed«. Dette er for det første en meget haard og usædvanlig Bestemmelse, idet den berøver den Sigtede normal Domstolsbeskyttelse og sætter ham i Klasse med den allerede dømte, foruden at Loven ligefrem opfordrer til Angiveri. Man behøver ikke at have nogen som helst Sympati for dem, der paa grov Maade svigtede deres nationale Forpligtelser under Besættelsen, men det førekommer mig at være en grov Krænkelser af Retsfølelsen, at denne Lov behandler Personer, som kun er sigtede, men — endnu — ikke dømt, ringere end Sigtede i andre Sager. Indtil Dommen er

faldet, er der dog stadig Mulighed for, at de er uskyldige. Straffelovgivningen efter Befrielsen er jo imidlertid et Kapitel for sig, som jeg ikke skal komme nærmere ind paa. For Bankerne er det imidlertid af Interesse, om Loven skal forstaas bogstaveligt, saaledes at Bankerne s p o n t a n t skal fremkomme med saadanne Oplysninger. Et saa stærkt og usædvanligt Paabud maatte dog fremgaa med ganske særlig Fremhævelse i Lovens Tekst, men en saadan findes ikke, ej heller i Lovens Forarbejder, der viser, at der i særlig Grad er tænkt paa Personer, der bevidst har hjulpet Værnemageren med at skjule den ulovlige Fortjeneste. Derfor maa Besiddelse og Raadighed, der er et Led i Bankens normale Forretningsgang, falde udenfor, saaledes at Banken kun har Pligt til at svare, naar den bliver spurgt. Jeg haaber meget, at denne Fortolkning er holdbar, da ellers jeg og mange andre, der ikke spontant har givet saadanne Oplysninger, staar til indtil 2 Aars Fængsel. En anden Sag er det, om de tingsretlige Udtryk »Besiddelse« og »Raadighed« ogsaa dækker Modtagelse af Indlaan, eller om der efter Loven er Pligt til at sende Politiet Kontoudskrifter eller indløste Checks. Jeg tror det ikke, men naar det drejer sig om disse særlige Love, synes almindelig Lovfortolkning ikke altid at kunne slaa til.

Folk eforsikringsloven. Naar Personer søger Aldersrente, er Socialkontorerne meget naturligt interesserede i Oplysninger om Ansøgerens Bankkonti, og der kommer et Væld af Forespørgsler. I disse henvises gerne til, at Banken skulde have umiddelbar Oplysningspligt efter § 51 i Folk eforsikringsloven (Lov Nr. 182 af 20. Maj 1933), men denne Paastand er ikke holdbar, idet § 51 kun bestemmer, at Banken har Pligt til at give Oplysning »ved retsligt Forhør«. Da Loven altsaa selv anviser denne Vej, har Bankerne ikke Grund til at være mindre nøjeregnende med »Bankhemmeligheden«. Paa den anden Side vil omgaaende Svar paa Forespørgslen ofte være til Fremme af Kundens Ansøgning, og hos os i Haandværkerbanken faar vi derfor gerne Sagen ordnet saaledes, at Socialkontoret skaffer Ansøgerens skriftlige Bemyndigelse til at svare. — Rent bortset fra Princippet, giver denne Udvej en kærkommen Arbejdsbesparelse, idet Banken slipper for at møde i Retten.

S k a t t e v æ s e n e t fik i Statsskatteloven af 8. Juni 1912 § 26 Ret til at kræve Oplysning om bl. a. Bankkunders Konti. En Bank, som nægtede at besvare Spørgsmaal om en Kundes Indlaanskonto, blev dømt dertil ved Højesteret (UfR 1918 — 78), der udtaler, at Banken efter Lovens § 26 har Pligt til »at afgive alle indenfor dens Virkekreds faldende Oplysninger, der kan tjene Skatteraadene til Vejledning ved

Udførelsen af deres Hverv«. Lovbestemmelsen og den tilsvarende § 26 2. Stk. i Statsskatteloven af 1922 blev i mange Aar praktiseret saaledes, at Bankerne kun skulde besvare Spørgsmaal om bestemte Konti for navngivne Personer. Med det voksende Skattetryk og særlig efter »Pengeloven« af 22. Juli 1945 var de forhaandenværende Midler ikke mere tilstrækkelige for Skattevæsenets Bestræbelser for at komme Skattesnyderne til Livs. Særlig opstod der efter Pengeloven mange Spørgsmaal om de Personer, der i Bankerne havde indløst Kupons af Aktier og Obligationer. Pengeloven selv gav ingen Hjemmel for Oplysningspligt, og da det iflg. Sagens Natur ikke var muligt for Skattevæsenet i Forespørgslerne at nævne Personnavne — det var jo netop dem, der skulde oplyses — faldt Oplysningspligten udenfor gældende Praksis. Imidlertid enedes Pengeinstitutterne og Skattevæsenet om, at Hjemlen maatte antages at ligge i Statsskattelovens § 26, 2. Stk., og paa denne Maade kunde Bankerne imødekomme Skattevæsenet uden frivilligt at røbe Kundernes Forhold. Imidlertid er der sket det meget overraskende, at § 26, 2. Stk., og en tilsvarende Bestemmelse i den kommunale Skattelov af 18. Februar 1937 er blevet ophævet ved Lov Nr. 392 af 12. Juli 1946. Denne Lov, som omtales nærmere i det følgende, har gennemført en væsentlig Skærpelse af de almindelige Regler om Skatteligningen og om Skattevæsenets Adgang til at kontrollere Selvangivelserne, bl. a. ved udvidet Oplysningspligt for Pengeinstitutterne, men har i de detaillerede Regler herom ikke indført nogen Bestemmelse, der svarer til den ophævede § 26, 2. Stk. Efter de seneste Forhandlinger med Skattedepartementet synes Skattevæsenet dog at ville finde fornøden Hjemmel i Lovens § 8, 1. Stk. Efter denne Bestemmelses Ordlyd forekommer en saadan Fortolkning at være stærkt hazarderet, hvilket enhver vil kunne overbevise sig om ved at læse Loven. Dertil kommer, at der ved de forudgaaende Forhandlinger mellem Skattevæsenet og Pengeinstitutterne er givet disse en ret klar Forventning om, at § 8, 1. Stk., alene tog Sigte paa Kundekonti o. l., medens Oplysningspligten m. Hensyn til Kupons maatte være udtømmende angivet i Lovens § 10. En Henvisning til, at Finansministeren suverænt skulde kunne afgøre Tvivlsspørgsmaal om Oplysningspligten, forekommer mig endnu mere hazarderet. Ganske vist bestemmer Lovens § 9, at Finansministeren afgør, om nogen, der vægrer sig ved at efterkomme »en i Henhold til Bestemmelserne i §§ . . . 8 fremsat Begæring« om Oplysning, er pligtig dertil. Efter al dansk Retspraksis kan dog en saadan Fortolkningsret kun udøves indenfor Grænserne af almindelig juridisk Fortolkning af den efter Grundloven givne Lov. Hvis Finansministeren admini-

strativt kunde stille større Krav end den af Rigsdagen vedtagne Lov, behøvede man jo overhovedet ingen Lovgivning; man kunde eventuelt nøjes med en Lov med een Paragraf: »Enhver er pligtig til at afgive de Oplysninger, som Finansministeren bestemmer.«

Det maa derfor fastslaas, at der ikke foreligger nogen juridisk Hjemmel for Skattevæsenets Oplysningskrav paa dette Omraade. En anden Sag er, at disse Oplysninger i mange Tilfælde maa være aldeles nødvendige i Skattevæsenets Kamp mod grove Skattesnydere, og at det derfor er muligt, at der vil kunne skaffes fornøden Lovhjemmel, hvis Pengeinstitutterne af juridiske Grunde stiller Sagen paa Spidsen. Og en Konflikt med Skattevæsen og Finansministerium kan i saa Fald let føre til endnu mere vidtgaaende Krav overfor Pengeinstitutterne. Endelig maa det erindres, at Pengeinstitutterne under Forhandlingerne ved Lovens Tilblivelse ikke havde Anledning til at regne med, at den da anerkendte Pligt til at give isolerede Kuponsoplysninger vilde bortfalde.

Sagen egner sig derfor bedst til en mindelig Ordning, og denne forventes at blive truffet i nærmeste Fremtid¹⁾.

Loven af 1940 hjemler imidlertid paa andre Omraader en meget udvidet Oplysningspligt.

For det første lovfæstes i § 8, 1. Stk., den bestaaende Praksis om, at bl. a. Pengeinstituter er »pligtige til uden Betaling i begæret, men kort Form for bestemte navngivne skattepligtiges Vedkommende saavidt muligt at meddele de skattelignende Myndigheder alle de Oplysninger, der kan tjene disse Myndigheder til Vejledning ved Udførelsen af deres Hverv«. Men dernæst kan Skattemyndighederne — efter Finansministerens nærmere Bestemmelse — kræve tilsvarende Oplysninger om Grupper af skattepligtige uden Opgivelse af Navne. Denne Bestemmelse vil — efter de forudgaaende Forhandlinger at dømme — blive praktiseret saaledes, at Bankerne periodevis skal opgive samtlige Konti for Personer, hvis Navne begynder med bestemte Bogstaver. Finansministeren kan tillige bestemme — Lovens § 11 — at Banken skal spærre saadanne af de opgivne Konti, om hvis Indehavers Identitet Banken ikke har sikker Kundskab. Efter 6 Maaneder skal dog Spærringen ophæves, hvis Finansministeren ikke for særlig angivne Konti kræver Spærringen fortsat i et fastsat Aaremaal. Sluttelig kan u-identificerede Indskud inddrages til

¹⁾ I Skrivelse af 29. December 1947 har Skattedepartementet erklæret, at Banker og Sparekasser »efter Departementets Formening i Henhold til Bestemmelsen i § 8, Stk. 1, i Lov Nr. 392 af 12. Juli 1946 fortsat er pligtig« til at give de omhandlede Oplysninger.

Fordel for Statskassen, idet Bankerne har Pligt til at give særlig Indberetning om dem.

Disse meget vidtgaaende Krav vil formentlig medføre, at Bankerne af arbejdsmæssige Grunde og for at frigøre sig for Ansvar for at overse Konti, der efter Reglerne skulde spærres, maa gaa over til straks ved Kontoaabningen at sikre sig de foreskrevne Oplysninger om Kontohaveren. Dette er dog et Spørgsmaal, som hver enkelt Bank selv maa afgøre.

I Lovens § 8 3. Stk. gentages en ældre Bestemmelse om, at Banker og andre, der driver bogføringspligtig Omsætning med offentlige Værdipapirer, paa Forlangende skal meddele de skattelignende Myndigheder de »Oplysninger vedrørende Køb og Salg af Værdipapirer, der kan tjene til Vejledning ved Skatteansættelsen«. Denne Bestemmelse udnyttes ret haardt af Skattevæsenet, der f. Eks. kræver Oplysning om Skattepligtiges Omsætning i de sidste 20 Aar. Dette bliver lejlighedsvis til et betydeligt Arkivarbejde. I Modsætning til Bestemmelserne om personlige og gruppevise Oplysninger indeholder denne Del af § 8 hverken Ordene »uden Betaling« eller »saavidt muligt« — hvoraf man dog næppe tør slutte, at Bankerne kan kræve Betaling for Arbejdet, eller at Oplysningerne skal gives, selv om det ikke er muligt.

Med Hensyn til Kupons fastsætter Lovens § 10 Pligt for Banken til at sikre sig den indløsende Persons Identitet, og til — efter Finansministerens nærmere Bestemmelse — at afgive dette »Oplysningsmateriale« til Skattevæsenet. Denne Bestemmelse maa forstaas saaledes, at der ikke skal opgives enkelte Kupons, men at Grupper af Kuponskuverter, f. Eks. for en bestemt Termin, skal afgives. I denne Forbindelse skal blot nævnes et Forhold, som ikke specielt vedrører det principielle Spørgsmaal om Bankernes Oplysningspligt vedrørende deres Kunder, nemlig Bestemmelsen i »Pengeloven«, Lov Nr. 352 af 22. Juli 1945 § 67. Heri bestemmes, at alle Institutioner og Selskaber, der udsteder Ihændehaverpapirer — altsaa for Bankernes Vedkommende Aktier — er pligtige til at yde deres Medvirken til Skattevæsenets Behandling og eventuelle Inddragelse af de Ihændehaverpapirer, som ikke er anmeldt efter Lovens Regler.

Endelig kan Skattevæsenet iflg. Lovens § 6 kræve Adgang til paa Stedet at gennemgaa Regnskabsmateriale og Bilag, der paaberaabes som Grundlag for en erhvervsdrivendes Selvangivelse. Denne Regel er ikke speciel for Banker og har ikke til Formaal at skaffe Oplysning om Bankernes Kunder. Den kan kun benyttes, hvis Bankens egen Selvangivelse er under Diskussion, men hvis den skulde benyttes over-

for en Bank, vil Skattevæsenet naturligvis derved kunne faa et vist Indblik ogsaa i Bankkunders Forhold, særlig hvis der er Spørgsmaal om Tilladelighed af Afskrivninger paa enkelte større Kunder. Dette Forhold vil dog næppe faa praktisk Betydning, allerede fordi specielle Oplysninger om navngivne Kunder kan kræves efter den almindelige Regel i Lovens § 8.

I de Tilfælde, hvor Skattevæsen eller Politi benytter Bankens lovhjemlede Oplysningspligt til at fange en Lovovertræder, er det naturligvis af Betydning, at Banken ikke underretter sin Kunde om Forespørgslen og Besvarelsen. Men i Almindelighed vil Bankerne dog føle sig moralsk forpligtet til at underrette Kunden om, at de i det paa-gældende Tilfælde har været tvunget til at bryde »Bankhemmeligheden«. Ellers synes Kunden at have Grund til at føle sig dobbelt skuffet.

Som nævnt er Bankernes Kamp for Bevarelse af »Bankhemmeligheden« ikke Udtryk for Partitaget for Lovovertrædere eller for Sabotage af Loven. Hvis det derfor i særlige Tilfælde viser sig, at de Indgreb i »Bankhemmeligheden«, som Lovgivningen har fastsat, ikke er tilstrækkelige, da vil en Bank altid være beredt til at fravige Princippet, men det maa sandsynliggøres, at det drejer sig om en Kunde, hvis borgerlige Moral har forskertset ham den sædvanlige Hensynetagen og at Opklaringen af hans Forbrydelser vil blive alvorligt vanskeliggjort, hvis Banken holder sig til Reglerne. — Saadanne Tilfælde maa dog være Undtagelser, og disse Undtagelser maa blive sjældnere, jo flere almindelige Brud Lovgivningen befaler Bankerne at gøre paa »Bankhemmeligheden«.

Jeg beklager, at jeg har lovet mere, end jeg kan holde. Jeg havde meddelt Formanden, at jeg i mit Foredrag vilde behandle »Bankhemmeligheden« baade i Forhold til Lovgivningen og i Forhold til det, som jeg vil kalde Bankernes indbyrdes Kreditorientering (Bankoplysningerne). Den første Del har imidlertid krævet en langt mere omfattende Fremstilling, end jeg inden Gennemarbejdningen havde tænkt mig, og fylder i hvert Fald rigeligt et Aftenforedrag, hvis man tør vente at finde Tilhørerne vaagne ogsaa ved Slutningen.

Jeg skal derfor kun sige nogle ganske faa Ord om »Bankoplysningerne«. Naar Bankerne trods deres Kamp mod Myndighedernes Oplysningskrav frivilligt og i meget stor Udstrækning, baade indbyrdes og overfor Oplysningsbureauer — ja endog overfor private Kunder —

afgiver Oplysninger om deres Kunders Kreditværdighed, saa ligger der en vis Inkonsekvens deri. At mange Kunder ved direkte Anmodning eller indirekte ved paa deres Brevpapir at anføre deres Bankforbindelse giver Tilladelse til, at Banken skal give Soliditetsoplysninger om dem, ændrer principielt ikke det Forhold, at Banken ogsaa giver Oplysning om andre Kunder, som maaske — hvis de blev spurgt — vilde protestere. Man kan ogsaa henvise til, at Kreditoplysningerne — i hvert Fald her i Landet — gives i mere almindelig Form, altsaa uden de Talangivelser, som Skattevæsen o. l. forlanger. Men den Forskel er uvæsentlig, særlig overfor den Kunde, der faar Oplysningen: »Forsigtighed ved Kreditgivning tilraades«.

Dette indbyrdes Oplysningssystem opfattes i alle Lande som en Selvfølge. Jeg har allerede nævnt, at den danske Bankinspektør kan underrette Banker om fælles Debitorer. Det samme gælder i Sverige. I Norge fører Bankforeningen Kartotek over samtlige Medlemsbankers Kunder; noget tilsvarende ses i amerikanske Clearing Houses. Kort sagt, Kreditorienteringen er en Kendsgerning, og det kan siges, at det er en aldeles nødvendig Kendsgerning for baade det nationale og det internationale Erhvervsliv.

Den nærmere Redegørelse for Principper og Fremgangsmaade vil det altsaa desværre føre for vidt at komme ind paa ved denne Lejlighed.